

Charles Laugier (1875 - 1930) Medic primar al județului Gorj

*Pătrașcu Daniela-Liliana
Pătrașcu Dumitru-Valentin*

Charles Hyppolite Laugier s-a născut la 21 ianuarie 1875 în comuna Cernele¹ din județul Dolj, în familia lui Victor Laugier (1844-1909), inginer de drumuri și poduri originar din Marsilia², stabilit în România împreună cu soția sa, Blanche, născută Vivet (1857-1920), casnică.

Inginerul Victor Laugier a participat la realizarea a numeroase lucrări publice în România, cea mai importantă fiind construcția șoselei de pe Valea Jiului ce făcea legătura între Târgu-Jiu și Transilvania, trecând pe la mănăstirea Lainici³. Ca urmare a contribuției sale la dezvoltarea rețelei rutiere din România, inginerul Victor Laugier a obținut cetățenia română⁴.

În perioada 1882-1885 Charles Laugier a frecventat cursurile Institutului „Gustav Arnold” din Craiova, pentru ca, în anul 1887, să înceapă cursurile la liceul „Carol I” din Craiova, avându-i colegi de clasă pe: C. D. Fortunescu, Gheorghe Țițeica, Petru Vulcan și Nicolae Burlănescu-Alin⁵.

A susținut examenul de bacalaureat în 1892 după care s-a înscris la facultatea de Medicină din cadrul Universității București⁶. După finalizarea cursurilor și absolvirea facultății, și-a continuat studiile, obținând, la 12 noiembrie 1898, diploma de doctor în Medicină cu teza intitulată „Rezultatele în buza de iepure simplă congenitală la spitalul de copii din București”⁷.

Până la finalizarea studiilor, Charles Laugier a profesat timp de 3 ani în calitate de medic extern și un an și jumătate în calitate de medic intern la Spitalul de Copii din București⁸. Ulterior obținerii diplomei de doctor în Medicină, Charles Laugier a profesat timp de un an și jumătate la Ospiciul „Mărcuța” din București⁹.

Charles Laugier a fost un pasionat cunoscător al folclorului din Oltenia și, în mod special, din județul Gorj, astfel că, încă din anul 1898 se afla printre membrii comitetului de redacție al revistei „Șezătoarea Săteanului”¹⁰.

¹ M. Leferman, G. Braun, A. Năstase, Tudor Nedelcea, F. Urziceanu, *Un dicționar al personalităților din Dolj. Craiova*, Editura Aius, Craiova, 2005, p. 180.

² Adrian Michiduță, *Charles Laugier, medic și etnograf*, Craiova, Editura Aius, 2013, p. 7.

³ Vasile Bobocescu, Emanoil Ceașu, Constantin Bălăeț, Grigore Gr. Lupescu, Corina Bobocescu, *Personalități gorjene în medicină de-a lungul istoriei*, vol. I, București, Editura ETNA, 2010, p. 55.

⁴ Adrian Michiduță, *op. cit.*, p. 7.

⁵ *Ibidem*.

⁶ Vasile Bobocescu et alii, *op. cit.*, p. 55.

⁷ Adrian Michiduță, *op. cit.*, p. 7.

⁸ Vasile Bobocescu et alii, *op. cit.*, p. 55.

⁹ Adrian Michiduță, *op. cit.*, p. 7.

¹⁰ Vasile Bobocescu et alii, *op. cit.*, p. 55.

Revista „Șezătoarea Săteanului“ și-a avut, inițial, redacția în comuna Bumbești-Jiu, fiind editată de Societatea Culturală „Luminarea Săteanului“. Primul număr al publicației a apărut la 5 aprilie 1898, printre colaboratori aflându-se: Gheorghe Dumitrescu-Bumbești, Grigore Pătrășcoiu, doctorul Constantin Istrati, Emanoil Părăianu¹¹, George Coșbuc¹².

Îl regăsim pe medicul Charles Laugier în comitetul de redacție al revistei „Șezătoarea Săteanului“ în anul 1904, alături de: Constanța Budișteanu, Gheorghe Dumitrescu-Bumbești, Alexandru Ștefulescu, Emanoil Părăianu, Witold Rolla Piekarski, Iuliu Moisil, Ioan Urbeanu, Aurel Diaconovici, preotul Ioan Mălăescu și Scarlat Moscu¹³.

Charles Laugier a fost numit medic de plasă în plasa Ocolu de Sus din județul Romanați în cursul anului 1900, ulterior, fiind transferat ca medic al plășii Ocolul din județul Dolj¹⁴.

La 15 septembrie 1902 Charles Laugier, împreună cu doctorii D. Vernescu, G. Milețiciu și I. Augustin au înființat la Craiova „Cercul Medico-Farmaceutic“ ce reunea medici și farmaciști din toată Oltenia¹⁵. Membrii Cercului Medico-Farmaceutic din Craiova își publicau rezultatele cercetărilor în revista „Spitalul“ și, ulterior, într-un buletin special al cercului¹⁶.

În cursul aceluiași an, Charles Laugier a publicat la tipografia fraților Ralian și Ignat Samitca din Craiova lucrarea intitulată „Noțiuni asupra geografiei medicale a României“¹⁷.

La 15 ianuarie 1903 Charles Laugier a fost numit medic primar provizoriu al județului Gorj¹⁸. Ulterior, la 15 aprilie 1904, a fost numit subinspector sanitar al județului Gorj¹⁹. La scurt timp de la sosirea sa în Gorj, medicul Charles Laugier a publicat la tipografia lui Nicolae D. Miloșescu din Târgu-Jiu lucrarea intitulată „Cum trebuie să creștem, să îngrijim și să ferim copiii de boală“²⁰ cuprinzând sfaturi pentru părinți în privința îngrijirii copiilor.

La 10 iunie 1905 a participat la concursul pentru ocuparea postului de medic primar definitiv al județului Gorj²¹, post pe care avea să-l ocupe până în anul 1908, când a fost numit medic primar al județului Dolj²².

¹¹ Daniela-Liliana Pătrășcu, *100 de ani de la trecerea în neființă a poetului Emanoil Părăianu (1860 - 1916)*, în „Litua. Studii și Cercetări“, nr. XVIII, Târgu-Jiu, 2016, pp. 501-514.

¹² Vasile Cărăbiș, *Publicații periodice din Gorj*, Târgu-Jiu, Tipografia Târgu-Jiu, 1978, p. 36.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ Alexandru Olaru, *Privire sintetică asupra vieții și operei doctorului Charles Laugier*, în volumul *Retrospective medicale. Studii, note și comentarii*, București, Editura Medicală, 1985, p. 464.

¹⁵ Adrian Michiduță, *op. cit.*, p. 8.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ Charles Laugier, *Noțiuni asupra geografiei medicale a României*, Craiova, Tipo-Litografia Națională Ralian și Ignat Samitca, 1902, *passim*.

¹⁸ Vasile Bobocescu et alii, *op. cit.*, p. 55; ***, *Doctorul Charles Laugier*, în „Arhivele Olteniei“, an IX, nr. 51-52/septembrie-decembrie 1930, pp. 446-447.

¹⁹ Vasile Bobocescu et alii, *op. cit.*, p. 55.

²⁰ Charles Laugier, *Cum trebuie să creștem, să îngrijim și să ferim copiii de boală*, Târgu-Jiu, Tipografia Națională N. D. Miloșescu, 1904, *passim*.

²¹ Vasile Bobocescu et alii, *op. cit.*, p. 55.

În perioada în care a fost medic primar al județului Gorj, Charles Laugier a sprijinit numeroși tineri din Gorj să urmeze cursurile Școlii de Agenți Sanitari²³ ce fusese înființată în 1904 la București, ca urmare a adoptării legii sanitare inițiată de către gorjeanul Vasile Lascăr²⁴, în perioada în care acesta a ocupat funcția de ministru de Interne al României. După absolvirea Școlii de Agenți Sanitari, tinerii erau repartizați în comunele rurale pentru asigurarea asistenței medicale locuitorilor.

În toată perioada în care s-a aflat în Gorj, Charles Laugier a îndeplinit și atribuții de medic veterinar, participând la combaterea unei grave epidemii de dalac. În vederea combaterii respectivei epidemii, Charles Laugier, ajutat de fostul său profesor, Ioan Cantacuzino, șeful Serviciului Sanitar al României, a realizat, pentru prima dată în România, injecții cu ser antidifteric, reușind, să reducă mortalitatea în rândul animalelor afectate de epidemie aproape de zero²⁵.

Ca recunoaștere a meritelor sale, medicul Charles Laugier a primit din partea regelui Carol I „*Medalia Jubiliară*“, iar, la 12 august 1906, a fost decorat cu Ordinul „*Coroana României*“, în grad de cavaler²⁶.

Charles Lugier s-a aflat la Târgu-Jiu în timpul răcoalei țărănești din anul 1907, fiind unul dintre apropiații prefectului județului Gorj de la acea dată, doctorul Dumitru (Tache) Culcer. Referindu-se la acele momente, soția prefectului județului Gorj, Ana Culcer arată în memoriile sale că: „Într-o zi veni la mine Doctorul Laugier. Francez de origine, era foarte simpatic. Cum era medic al județului, soțul meu îl trimisese să-mi spună că era o imprudență a rămâne în oraș și chiar în județ. Zicea că să plec cu copiii și cu bona peste hotar la Pietroșani până se vor liniști spiritele“²⁷.

În aprilie 1908 Charles Laugier a fost transferat la Craiova, în funcția de medic primar al județului Dolj²⁸. Aici avea să înființeze, la 1 octombrie 1908, o Școală de Agenți Sanitari ce a funcționat, sub conducerea sa, într-o clădire din apropierea Grădinii Publice „*Mihai Bravu*“, la hotelul „*Brăiloiu*“, unde se afla și depozitul de medicamente al statului²⁹.

În cadrul Școlii de Agenți Sanitari de la Craiova, medicul Charles Laugier a susținut două cursuri, „*Noțiuni elementare de anatomie, fiziologie și igiena omului*“ și „*Noțiuni de igienă*“. Totodată, a publicat lucrarea intitulată „*Călăuza sanitarului*“ destinată cadrelor didactice din domeniul sanitar.

²² Elena Steluța Dinu, *The biography of doctor Charles Laugier (1875-1930)*, în „Clujul Medical“, nr. 87(4)/2014, pp. 293-295. Articol accesat la <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4620677/> la data de 8 februarie 2017.

²³ Vasile Bobocescu et alii, *op. cit.*, p. 55.

²⁴ Nicolae Mischie, *Vasile Lascăr – reformator în administrația de stat*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 2000, *passim*.

²⁵ Vasile Bobocescu et alii, *op. cit.*, p. 55.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ Ana Culcer, *Amintiri*, manuscris, caiet III, p. 6. Manuscrisul se află în colecția de documente a Muzeului Județean Gorj Alexandru Ștefulescu din Târgu-Jiu, având nr. de inventar 3 449.

²⁸ Adrian Michiduță, *op. cit.*, p. 8.

²⁹ *Ibidem*.

La Școala de Agenți Sanitari din Craiova a predat și medicul Adrian Poenaru, gorjean care l-a însoțit pe Charles Laugier la Craiova în momentul numirii sale în funcția de medic primar al județului Dolj³⁰.

În 1910 Charles Laugier a elaborat lucrarea intitulată „Sănătatea în Dolj. Monografie sanitară”³¹, publicată la tipografia fraților Ralian și Ignat Samitca din Craiova.

În cursul anului 1911 Charles Laugier a coordonat eforturile de combatere a epidemiei de holeră ce se manifesta în comuna Sadova din județul Dolj, reușind să împiedice răspândirea bolii în localitățile vecine³². După această experiență, Charles Laugier a publicat lucrarea „Holera în Dolj în 1911. Note și observațiuni”³³ în care prezintă acțiunile de combatere a holerei desfășurate în județul Dolj în 1911.

Charles Laugier a participat la campania armatei române în Bulgaria din iunie -iulie 1913, în calitate de medic militar. După izbucnirea epidemiei de holeră, medicul Charles Laugier a contribuit la combaterea acesteia în rândurile efectivelor armatei române³⁴.

După încheierea celui de-al doilea război balcanic, Charles Laugier a elaborat lucrarea intitulată „Boalele cari însoțesc armatele. Ciuma, tifosul exantematic, dizenteria și holera”, editată la Institutul de Arte Grafice al fraților Samitca din Craiova în anul 1915³⁵.

La 1 februarie 1915 s-a înființat la Craiova Societatea „Prietenii Științei”, medicul Charles Laugier fiind ales în funcția de președinte³⁶. Avea să dețină această funcție până la moartea sa, survenită la 16 august 1930, la Craiova³⁷. Societatea „Prietenii Științei” a funcționat până în 1943, având ca scop realizarea educației sanitare la sate și desfășurând numeroase conferințe științifice susținute în cadrul șezătorilor culturale³⁸.

Societatea „Prietenii Științei” din Craiova a reunit personalități ale vieții culturale și științifice, precum: C. D. Fortunescu, Nicolae Iorga, Alexandru Tzigara Samurcaș, Simion Mehedinți, Constantin Rădulescu-Motru și alții³⁹. Aceasta a fost

³⁰ Vasile Bobocescu et alii, *op. cit.*, p. 56.

³¹ Charles Laugier, *Sănătatea în Dolj. Monografie sanitară*, Craiova, Institutul de Arte Grafice SAMITCA, 1910, *passim*.

³² Adrian Michiduță, *op. cit.*, p. 8.

³³ Charles Laugier, *Holera în Dolj în 1911. Note și observațiuni*, Craiova, Institutul de Arte Grafice SAMITCA, 1912, *passim*.

³⁴ Adrian Michiduță, *op. cit.*, pp. 8-9.

³⁵ Charles Laugier, *Boalele cari însoțesc armatele. Ciuma, tifosul exantematic, dizenteria și holera*, Craiova, Institutul de Arte Grafice SAMITCA, 1915, *passim*.

³⁶ Adrian Michiduță, *op. cit.*, p. 9.

³⁷ *Ibidem*, p. 23.

³⁸ Alexandru Olaru, *Răspândirea cunoștințelor medicale la Societatea <<Prietenii Științei>> din Craiova (1915)*, în volumul *Din tradițiile medicinei și ale educației sanitare*, București, Editura Militară, 1978, p. 440.

³⁹ Mircea Ivănescu, *Universitatea din Craiova. Între tradiții și aspirații*, în „Magazin istoric”, număr special realizat de Editura Alma și Fundația Culturală „Magazin istoric”, Craiova, 2007, p. 45.

constituită la București, la 9 iunie 1913, din inițiativa academicianului Gheorghe Țițeica, fost elev al liceului „Carol I” din Craiova⁴⁰.

Charles Laugier a susținut numeroase conferințe în cadrul Societății „Prietenii Științei”, dintre care menționăm: „Bolile ce însoțesc armatele” (8 februarie 1915), „Holera” (22 mai 1916), „Originea vieții” (23 aprilie 1920), „Tuberculoza, tratamente noi” (11 decembrie 1921), „Apărarea în contra tuberculozei” (28 mai 1922), „Contribuția medicinei în etnografie” (2 noiembrie 1924), „Igiena Craiovei” (29 noiembrie 1925), „Un dușman al sănătății, musca” (21 noiembrie 1927) și „Vaccinarea antituberculoasă” (18 martie 1928)⁴¹.

Odată cu intrarea României în primul război mondial, la 15 august 1916, Charles Laugier a participat, în calitate de medic militar, la campania din anul 1916, fiind implicat în evacuarea răniților de pe front și acordarea primului ajutor, precum și la tratarea lor în spitalele de campanie.

Eșecul militar din anul 1916 a condus la retragerea armatei și administrației românești în Moldova și la stabilirea capitalei statului român la Iași, ca urmare a pierderii Olteniei, Dobrogei, Munteniei și a capitalei țării, ce au fost ocupate de către Puterile Centrale.

Stabilit la Iași, Charles Laugier este cel care a organizat spitalul pentru îngrijirea bolnavilor de tifos exantematic de la Socola⁴².

La foarte scurt timp de la încheierea primului război mondial și de la realizarea unirii tuturor românilor într-un singur stat unitar, la 1 ianuarie 1919, Charles Laugier a fost numit Inspector General Sanitar pentru Oltenia⁴³. În acea perioadă, regiunea se confrunta cu epidemii de tifos exantematic, tifos recurent și febră palustră⁴⁴. Pe lângă aceste boli, Charles Laugier remarcă răspândirea tuberculozei atât la orașe, dar, în special, la sate⁴⁵.

Medicul Charles Laugier evidențiază faptul că, după primul război mondial, incidența pelagrei s-a redus, motivația principală fiind, în opinia sa, reducerea numărului zilelor în care țăraniii posteau⁴⁶.

Charles Laugier a combătut vehement prostituția și răspândirea bolilor venerice. El arăta că sifilisul s-a răspândit din cauza războiului și a ocupației armatelor străine, dar și din cauza prostituției, devenind un pericol pentru sănătatea publică în Oltenia⁴⁷. O altă cauză a răspândirii în satele din Oltenia a unor boli precum sifilisul, alcoolismul și tuberculoza este identificată de către Charles

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ Adrian Michiduță, *op. cit.*, p. 11.

⁴² *Ibidem*, p. 9.

⁴³ *Ibidem*, p. 11.

⁴⁴ C. D. Fortunescu, Charles Laugier, *Paludismul în Oltenia*, în „Arhivele Olteniei”, an VI, nr. 32-33/iulie-octombrie 1927, p. 369; Charles Laugier, *Paludismul în Oltenia. Campania antimalarică din 1923-1926*, Craiova, Tipografia „Prietenii Științei”, 1927, p. 26.

⁴⁵ Adrian Michiduță, *op. cit.*, p. 12.

⁴⁶ Charles Laugier, *Pelagra în Oltenia*, în „Arhivele Olteniei”, an II, nr. 10/noiembrie-decembrie 1923, pp. 429-430.

⁴⁷ Idem, *Lupta contra bolilor venerice și a prostituției*, în „Actualitatea”, an I, nr. 8/26 octombrie 1926, p. 1.

Laugier în plecarea tinerilor din Oltenia la București pentru a comercializa zarzavat sau petrol lampant. Odată reveniți în satele natale, tinerii infectați cu sifilis sau tuberculoză, își îmbolnăveau și familiile rămase acasă⁴⁸.

Charles Laugier a contribuit la înființarea și dotarea a numeroase dispensare în localitățile Olteniei, precum și a unor spitale noi, precum cel înființat la Strehai⁴⁹. De asemenea, după planurile sale, a fost construit, în urma unei colecte publice, sanatoriul antituberculos de la Leamna, în apropierea Craiovei⁵⁰. Charles Laugier a supravegheat și amenajarea și dotarea sanatoriului de la Geoagiu, din județul Hunedoara, ce fusese integrat, din punct de vedere administrativ, Regiunii Sanitare nr. 1, al cărei șef fusese numit la 1 ianuarie 1919⁵¹.

Totodată, Charles Laugier a contribuit la amenajarea spitalului din Târgu-Cărbunești pentru tratarea bolnavilor de tuberculoză⁵², precum și la amenajarea spitalului „*Filantropia*” și a spitalului de boli contagioase din Craiova⁵³.

În ianuarie 1922 a apărut primul număr al revistei „*Arhivele Olteniei*” avându-l director pe doctorul Charles Laugier⁵⁴. Redacția și administrația revistei erau situate pe strada General Florescu, nr. 20, din Craiova.

Din comitetul de conducere al revistei făceau parte, alături de Charles Laugier, domnii: prof. Ștefan Ciuceanu, din Craiova, prof. T. G. Bulat, din Râmnicu-Vâlcea, Alexandru Bărcăcilă, secretarul de redacție al revistei, și prof. C. D. Fortunescu, din Craiova⁵⁵.

Charles Laugier arăta, în articolul intitulat „*Primul cuvânt*”, inserat în primul număr al revistei „*Arhivele Olteniei*” că, în paginile acesteia, se va publica: „*Tot ce interesează Oltenia. Atât cercetări asupra trecutului, cât și manifestațiile culturale și de viață oltenească din prezent. (...)*”

Înseamnă însă aceasta că ne vom limita numai la publicații referitoare exclusiv la Oltenia? Desigur că nu; suntem o părticică dintr-un tot, o regiune dintr-o țară, și tot ce atinge țara, toate progresele științei, toate mișcările și manifestările sociale ne ating și pe noi; regionalism nu înseamnă exclusivism.

Asemenea, nu vom exclude subiectele care, fără a trata chiar despre Oltenia, sunt totuși o manifestare a spiritului oltenesc, și vom reproduce cu bucurie tot ce se va mai scrie, cu privire la Oltenia, și de către alții decât oltenii”⁵⁶.

În același număr, istoricul Nicolae Iorga a publicat un articol intitulat „*Regionalismul oltean. Idei dintr-o conferință la Craiova*” în cuprinsul căruia afirma că „*regionalismul e, desigur, nu un mijloc de paradă, ci un îndemn spre muncă, spre acea spornică muncă în hotare bine definite, cu puteri chibzuite în tot*

⁴⁸ Idem, *Munca și sarcina*, în „*Ramuri*”, nr. 2/31 ianuarie 1920, p. 8.

⁴⁹ Adrian Michiduță, *op. cit.*, p. 15.

⁵⁰ *Ibidem*.

⁵¹ *Ibidem*.

⁵² *Ibidem*.

⁵³ *Ibidem*.

⁵⁴ Vezi „*Arhivele Olteniei*”, an I, nr. 1/ianuarie 1922, p. 1.

⁵⁵ Adrian Michiduță, *op. cit.*, p. 16.

⁵⁶ Charles Laugier, *Primul cuvânt*, în „*Arhivele Olteniei*”, an I, nr. 1/ianuarie 1922, pp. 1-2.

adevărul lor, care poate transforma orașe sacrificate, provincii neglijate, populații părăsite, în factori energici de temeinică dezvoltare a poporului românesc”⁵⁷.

În cursul anului 1922 Charles Laugier a publicat în paginile revistei „Arhivele Olteniei” articolele: „Terapeutica empirică la noi și aiurea”, „Minunea de la Olănești văzută de la Craiova”, „O importantă descoperire preistorică”, „Familii oltenești: Argetoienii”, „Originea vieții pe pământ”, „Teoria lui Einstein”, „Creațiunea și dezvoltarea unui nou sistem de scris în epoca contemporană” și „Băile Mehadia”⁵⁸.

În calitate de șef al Direcției Sanitare nr. 1, Charles Laugier a înființat la Craiova o filială a Societății pentru Profilaxia Tuberculozei⁵⁹.

La sugestia lui Nicolae Iorga, la 6 aprilie 1922, s-a înființat la Craiova „Universitatea Liberă a Prietenilor Științei”⁶⁰ în cadrul căreia Charles Laugier a prezentat public mai multe cursuri de medicină, precum „Evoluția medicinei de la Hipocrat la Pasteur”⁶¹ și „Curs despre boalele transmisibile”.

La 12 martie 1922 avea să conferențieze în cadrul Societății „Prietenii Științei” din Craiova, doctorul Nicolae Hasnaș⁶² din Târgu-Jiu care a prezentat comunicarea cu titlul „Din ale sărăciei”. Evenimentul a fost anunțat în primul număr al revistei „Arhivele Olteniei” apărut în ianuarie 1922⁶³. În cuprinsul aceluiași articol era anunțată și conferința ce urma a fi susținută de către profesorul Constantin Nicolăescu-Plopșor, la 9 aprilie 1922, având titlul „Ecouri străbune”⁶⁴.

La rubrica intitulată „Cronica științifică”, pe lângă articolul intitulat „Originea vieții”, Charles Laugier a mai publicat articolele „O importantă descoperire preistorică”⁶⁵ și „Teoria lui Einstein”⁶⁶.

În articolul intitulat „Teoria lui Einstein”, Charles Laugier aprecia că: „Noua teorie a lui Einstein a revoluționat lumea științifică, zdruncinându-i dogmele cele mai solid stabilite. Einstein pretinde că, în special în domeniul cosmic, tot ce vedem ni se înfățișează sub un aspect cu totul diferit de ceea ce este în realitate”⁶⁷. În încheierea articolului citat, Charles Laugier arăta că „Einstein a fost precedat în aceste concepții de Poicare în Franța, Lorentz în Olanda, Maxwell în Anglia, Riemann și Gaus în Germania; el însă are marele merit de a fi sintetizat

⁵⁷ Nicolae Iorga, *Regionalismul oltean. Idei dintr-o conferință la Craiova*, în „Arhivele Olteniei”, an I, nr. 1/ianuarie 1922, p. 10.

⁵⁸ Charles Laugier, *Băile Mehadia*, în „Arhivele Olteniei”, an I, nr. 4/decembrie 1922, pp. 305-320.

⁵⁹ Adrian Michiduță, *op. cit.*, p. 15.

⁶⁰ Mircea Ivănescu, *loc. cit.*, în „Magazin istoric”, număr special, 2007, p. 45.

⁶¹ Vezi Charles Laugier, *Pasteur și opera sa*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1923, *passim*.

⁶² Gheorghe Nichifor, *Nicolae Hasnaș - „medicului” liberalismului gorjean*, vol. I-II, Editura Arves, Târgu-Jiu, 2012, *passim*.

⁶³ ***, *Societatea <<Prietenii Științei>> Craiova*, în „Arhivele Olteniei”, an I, nr. 1/ianuarie 1922, p. 98.

⁶⁴ *Ibidem*, p. 99.

⁶⁵ *Ibidem*, pp. 101-103.

⁶⁶ *Ibidem*, pp. 103-104.

⁶⁷ Charles Laugier, *Teoria lui Einstein*, în „Arhivele Olteniei”, an I, nr. 1/ianuarie 1922, p. 103.

diversele ipoteze, dându-le coeziunea și coerența necesară pentru a constitui un sistem“⁶⁸.

În 1923 Charles Laugier a publicat în revista „Arhivele Olteniei“ o serie de articole, precum: „Mișcarea populației pe anul 1920“, „Pelagra în Oltenia“, „Vorbire fără vorbe“, „O boală nouă: Alastrism“⁶⁹, „Dinastia națională a Basarabilor. Dinastia Hohenzollernilor“, „Contribuții etnografice prin cercetarea unor moluște“, „Viața pământului și apariția vieții pe pământ“⁷⁰.

Charles Laugier a publicat, în același an, la editura Scrisul Românesc din Craiova, lucrarea intitulată „Pasteur și opera sa“⁷¹, relativă la viața și activitatea științifică a medicului francez Louis Pasteur. Această lucrare se alătură altor studii publicate după încheierea primului război mondial, precum: „Notes sur l' origine du peuple roumain“ (1919) și „Igienă și prevedere socială. Ocrotirea copiilor și a femeii. Lupta contra epidemiilor“ (1920).

În 1924 Charles Laugier a publicat în „Arhivele Olteniei“ articolele: „Încercări de imunizare contra tuberculozei“, „Teorii noi asupra cancerului“, „Epidemii de sughiț“, „Rostul muzeelor etnografice“, „Experiențe asupra variabilității sexelor“ și „Berea la vechii mexicani“.

Anul 1925 este marcat de publicarea lucrării „Contribuțiuni la etnografia medicală a Olteniei“, lucrare premiată de Academia Română⁷². Apariția acestei lucrări avea să declanșeze o polemică între Charles Laugier și Constantin Nicolăescu-Plopșor care îl acuza pe autorul lucrării că nu este etnograf, contestând caracterul științific al acesteia.

Într-o ședință a Societății „Prietenii Științei“ din Craiova desfășurată la 26 noiembrie 1925, s-a pus în discuție necesitatea înființării unei universități la Craiova. Susținând această inițiativă, Charles Laugier, președintele Societății „Prietenii Științei“, aprecia că: „Românii din toate unghiurile, petrecându-și viața universitară în mijlocul oltenilor, s-ar încălzi fără îndoială la văpaia vie și curată a sufletului oltenesc. Oltenii, înlesniți la învățătură superioară printr-o universitate aci, s-ar răspândi la rândul-le în toate părțile țării și ar aduce cu ei puterea de muncă și sclipitul inteligenței lor, spre fala numelui de român“⁷³.

Mișcarea inițiată de Societatea „Prietenii Științei“ avea să conducă la implicarea în eforturile de înființare a unei universități la Craiova, începând cu anul 1929, a unor membrii ai Academiei Române. Astfel, la 5 martie 1929, secretarul general al Academiei Române, Ioan Bianu, susținea în cadrul unei întâlniri publice la Craiova că Oltenia trebuie să aibă o universitate la Craiova⁷⁴.

⁶⁸ *Ibidem*, p. 104.

⁶⁹ Idem, *O boală nouă: Alastrism*, în „Arhivele Olteniei“, an II, nr. 10/noiembrie 1923, p. 496.

⁷⁰ Adrian Michiduță, *op. cit.*, pp. 18-19.

⁷¹ *Ibidem*.

⁷² Charles Laugier, *Contribuțiuni la etnografia medicală a Olteniei*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1925, *passim*.

⁷³ Idem, *O instituție universitară la Craiova*, în „Arhivele Olteniei“, an IV, nr. 21-22/septembrie-decembrie 1925, p. 506.

⁷⁴ Mircea Ivănescu, *loc. cit.*, în „Magazin istoric“, număr special, 2007, p. 45.

Ulterior, Ioan Bianu, devenit președinte al Academiei Române, și profesorul Ion Popescu Spineni de la Universitatea din Iași, au adresat un memoriu guvernului Nicolae Iorga, în care solicitau înființarea unei universități la Craiova⁷⁵.

Inițiativa Societății „Prietenii Științei” din 1925 avea să se concretizeze abia la 26 martie 1947 când a fost adoptat proiectul de lege pentru înființarea și organizarea Universității din Craiova, acest proiect de lege fiind votat în Adunarea Deputaților la 5 aprilie 1947⁷⁶. Legea pentru înființarea universității din Craiova a fost promulgată de către regele Mihai I la 21 aprilie 1947⁷⁷.

În ianuarie 1926 Charles Laugier a renunțat la funcția de director al revistei „Arhivele Olteniei” în favoarea profesorului C. D. Fortunescu, prieten și colaborator al său, în calitatea sa de secretar de redacție al revistei⁷⁸.

În cursul anului 1926 Charles Laugier a publicat lucrarea „Igienă Craiovei: evoluția tuberculozei”, imprimată la tipografia Scrisul Românesc din Craiova⁷⁹. În același an, Charles Laugier a publicat în revista „Arhivele Olteniei” studiile intitulate: „O comoară neolitică în Bratovoiești-Dolj” și „O rușine. Extras din raportul general al medicului orașului Caracal pe anul 1926”⁸⁰.

Pe lângă lucrarea „Călăuza sanitarului”, medicul Charles Laugier a elaborat încă două manuale școlare: „Noțiuni de igienă pentru cursul superior al școalelor secundare” (1926) și „Noțiuni elementare de anatomie, fiziologie și igiena omului pentru clasa a IV-a secundară” (1926).

În 1927 Charles Laugier a publicat lucrarea „Paludismul în Oltenia. Campania antimalarică din 1923-1926”, lucrare editată cu sprijinul Societății „Prietenii Științei” din Craiova⁸¹.

Charles Laugier, alături de Elena Farago și alte personalități craiovene, a constituit un comitet ce a finanțat ridicarea unui bust al poetului Traian Demetrescu la Craiova⁸². De asemenea, din inițiativa medicului Charles Laugier a fost ridicată o cruce la mormântul scriitorului gorjean Nicolae Burlănescu-Alin⁸³.

Charles Laugier s-a bucurat de stimă și apreciere, fiind deseori chemat la București pentru a fi consultat în chestiuni legate de igiena publică, în calitatea sa de specialist. Pe lângă medalia jubiliară și ordinul „Coroana României”, în grad de cavaler, Charles Laugier a mai fost decorat cu ordinul „Steaua României” și cu „Meritul Sanitar”⁸⁴.

⁷⁵ *Ibidem*.

⁷⁶ *Ibidem*, p. 46.

⁷⁷ *Ibidem*.

⁷⁸ Adrian Michiduță, *op. cit.*, p. 20.

⁷⁹ Charles Laugier, *Igienă Craiovei: evoluția tuberculozei*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1926, *passim*.

⁸⁰ Adrian Michiduță, *op. cit.*, p. 18.

⁸¹ Charles Laugier, *Paludismul în Oltenia. Campania antimalarică din 1923-1926*, Craiova, Tiparul „Prietenii Științei”, 1927, *passim*.

⁸² Vasile Bobocescu et alii, *op. cit.*, p. 56.

⁸³ *Ibidem*.

⁸⁴ Adrian Michiduță, *op. cit.*, p. 23.

Cu puțin timp înaintea morții sale, medicul Charles Laugier a publicat lucrarea intitulată „*Câteva considerațiuni asupra statisticilor noastre demografice*“, editată cu sprijinul Societății „*Prietenii Științei*“ la Craiova în 1929⁸⁵.

Charles Laugier a murit la 16 august 1930 la Craiova, fiind înmormântat la cimitirul catolic din oraș, alături de tatăl și mama sa⁸⁶. La înmormântarea sa au fost depuse „*sute de coroane și jerbe de flori. S-au rostit duioase cuvântări...S-a plâns*“⁸⁷.

În cavoul familiei Laugier a fost înmormântat și fratele lui Charles, Jules, și, ulterior, fiica medicului, Jeanne Arlette Stoenescu (1913-1986), precum și ginerele său, colonelul Eugen Stoenescu (1903-1982)⁸⁸.

În memoria medicului și omului de cultură Charles Laugier, începând cu data de 17 mai 1994, fostul Liceu Sanitar din Craiova poartă titulatura Liceul „*Charles Laugier*“ din Craiova, ca urmare a demersurilor doamnei profesoare Andreea Popa⁸⁹, directoarea liceului la acea dată.

⁸⁵ Charles Laugier, *Câteva considerațiuni asupra statisticilor noastre demografice*, Craiova, Tiparul „Prietenii Științei”, 1929, *passim*.

⁸⁶ Adrian Michiduță, *op. cit.*, pp. 23-24.

⁸⁷ Nicolae A. Andrei, *Charles Laugier, educatorul sanitar și omul de cultură*, în „Cuvântul libertății”, an IX, nr. 2 359/14 martie 1998, p. 1; *Ibidem*, nr. 2 360/15 martie 1998, p. 1.

⁸⁸ Adrian Michiduță, *op. cit.*, p. 24.

⁸⁹ *Ibidem*.